

Sygn. akt VI Ga 279/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Harmata

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Stafska

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2013 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: H. S. (1), T. W. (1)

przeciwko: B. W. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie
V Wydziału Gospodarczego z dnia 3 października 2013 r., sygn. akt
V GC 406/13 upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powodów H. S. (1) i T. W. (1) na rzecz pozwanego B. W. (1) kwotę 1.217 zł (jeden tysiąc dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

2. zasądza od powodów H. S. (1) i T. W. (1) na rzecz pozwanego B. W. (1) kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt **VI Ga 279/13**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 grudnia 2013 r.

Powodowie H. S. (1) i T. W. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanego B. W. (1) kwoty 7.955,26 złotych z ustawowymi odsetkami i kosztami procesami.

Uzasadniając swoje stanowisko powodowie podali, że strony, działając jako wspólnicy spółki cywilnej Przedsiębiorstwa (...) P. (...) B. W., H. S., T. W. zawarli umowę leasingu na autobus marki M. (...), zobowiązując się m.in. do comiesięcznej wpłaty rat leasingowych w wysokości 5.830,54 złotych.

Pozwany do miesiąca grudnia 2012 r. regularnie partycypował w kosztach miesięcznej raty leasingowej, jednak wraz z wypowiedzeniem udziału przestał uiszczać raty. Pomimo wystąpienia ze spółki nie zrezygnował on z zawartej umowy, nie chcąc podpisać stosownego aneksu do umowy leasingu. Dochodzona w pozwie kwota odpowiadała 1/3 kwoty uiszczanej przez powodów z tytułu rat leasingowych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym, sygn. akt V GNc 784/13 Sąd Rejonowy w Krośnie orzekł zgodnie z żądaniem powodów.

Pozwany w sprzeciwie od ww. nakazu zapłaty, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu podniósł zarzut wygaśnięcia roszczenia powodów, z uwagi na zwolnienie pozwanego przez powodów z długu wynikającego z regresu dotyczącego zapłaty rat leasingowych, na co pozwany wyraził zgodę. Ponadto zarzucił błędne naliczanie odsetek, albowiem zobowiązanie do świadczenia regresowego ma charakter bezterminowy i dopiero bezskuteczny upływ terminu wskazanego przez powodów do wykonania zobowiązania powoduje stan opóźnienia.

Wyrokiem z dnia 3 października 2013r. Sąd Rejonowy w Krośnie V Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego B. W. (1) solidarnie na rzecz powodów H. S. (1), T. W. (1) kwotę 7.995,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, dalej idące powództwo oddalił oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1 517 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok Sądu Rejonowego zapadł w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

Powodowie H. S. (1) i T. W. (1) oraz pozwany B. W. (1) w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, działając jako wspólnicy Przedsiębiorstwa (...) P. (...) B. W., H. S., T. W. w S. zawarli w dniu 11 maja 2012 r. z (...) sp. z o.o. w W. umowę finansowania operacyjnego na autobus marki M. (...), zobowiązując się m.in. do comiesięcznej wpłaty rat leasingowych w wysokości i terminach szczegółowo określonych w terminarzu płatności. Pozwany pismem z dnia 29 grudnia 2012r. wypowiedział swój udział w spółce Przedsiębiorstwo (...) P. (...) B. W., H. S., T. W. w S. i od tego czasu nie partycypował już w ustalonych ratach leasingowych. Powodowie po wystąpieniu ze spółki pozwanego systematycznie regulowali należności wynikające z ustalonego dla spółki harmonogramu rat leasingowych oraz niezbędnych opłat, za okres od stycznia 2013 r. do kwietnia 2013 r. uiszczając z konta spółki na rzecz leasingodawcy - (...) sp. z o.o. w W. kwotę 23.865,82 zł. Pismem z dnia 18 kwietnia 2013r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej niniejszym pozwem.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, iż roszczenie powodów było uzasadnione w znacznej części.

W ocenie tegoż Sądu, pozwany pomimo wystąpienia ze spółki - w oparciu o zawartą umowę finansowania operacyjnego z dnia 11 maja 2012r., w szczególności postanowienia § 4 ust. 1 i § 4 ust.4 zawartej umowy - w dalszym ciągu winien partycypować w uiszczaniu opłat leasingowych oraz dodatkowych opłat. Sąd ten nie uwzględnił podnoszonych w sprzeciwie zarzutów w przedmiocie zwolnienia przez powodów pozwanego z długu, wynikającego z regresu, w związku z zapłatą przez powodów rat leasingowych, na co pozwany wyraził zgodę, w rozumieniu art. 508 kc, albowiem pozwany powyższych okoliczności nie udowodnił, w rozumieniu art. 6 kc. Sąd Rejonowy zaznaczył również, że powołani przez pozwanego świadkowie – J. L., P. S. i P. L.- w sposób zdecydowany nie potwierdzili okoliczności o zwolnieniu pozwanego przez powodów z obowiązków wynikających z zawartej umowy finansowania operacyjnego. Sąd I instancji biorąc pod uwagę treść przepisu art. 508 kc. uznał, iż pozwany nie wykazał przesłanek do wygaśnięcia zobowiązania, a odpowiedzialność wspólnika majątkiem indywidualnym za zobowiązania powstałe w czasie jego członkostwa w spółce trwa nadal mimo wystąpienia wspólnika ze spółki bądź też jej rozwiązania. Wobec więc spełnienia przez powodów na rzecz leasingodawcy wynikającego z zawartej w dniu 11 maja 2012r. świadczenia, mają oni uprawnienie do żądania od pozwanego zwrotu dokonanego świadczenia w częściach równych, stosownie do treści art. 376 § 1 kc, albowiem z treści łączącego strony stosunku nie wynika w jakich częściach każdy z byłych wspólników był zobowiązany do zapłaty.

Sąd Rejonowy podzielił jedynie zarzuty pozwanego w przedmiocie dochodzonych przez powodów odsetek, które zostały naliczone zgodnie z treścią i terminami płatności wystawionych przez leasingodawcę faktur. Zdaniem Sądu powodowie nie przedstawili łączącej strony umowy spółki czy ewentualnie innych dokumentów dotyczących wzajemnych regulacji finansowych między wspólnikami, zobowiązanie do świadczenia regresowego ma charakter bezterminowy, a zatem świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania, stosownie do treści art. 455 kc.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku złożyli; pozwany- osobiście oraz jego pełnomocnik. Orzeczenie sądu pierwszej instancji zaskarżyli w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1. naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i dowolną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie poprzez uznanie, że pozwany nie został zwolniony przez powodów z długu wynikającego z regresu w związku z zapłatą przez powodów rat leasingowych pomimo , iż:

- a) sąd nie dokonał oceny zeznań pozwanego wskazujących na zwolnienie go z długu
- b) powodowie odmawiają pozwanemu prawo korzystania z leasingowanego pojazdu i w sytuacji gdy pozwany w reakcji na wezwanie do zapłaty samochód zabrał złożyli zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa,
- c) z leasingowanego pojazdu korzystają wyłącznie powodowie
- d) z treści pozwu wynika , że zamiarem powodów było zwolnienie pozwanego z długu

2. naruszenie art. 328§ 2 kpc. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i brak wskazania dowodów na których się Sąd oparł oraz którym dowodom i z jakiej przyczyny odmówił wiarygodności dowodowej;

3. naruszenie art. 5 kc. poprzez brak jego zastosowania i uwzględnienie powództwa pomimo, że z leasingowanego pojazdu korzystają i pobierają pożytki wyłącznie powodowie zabraniając korzystania z niego pozwanemu, w konsekwencji domaganie się od niego zapłaty rat leasingowych narusza zasadę równorzędności stron, a co za tym idzie pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

Nadto pozwany w swojej apelacji zarzucił naruszenie art. 508 k.c. w zw. z art. 5 k.c. i art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż powodowie nie zwolnili pozwanego z długu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja w zakresie wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku podlegała uwzględnieniu.

Przedmiotem niniejszego postępowania było roszczenie dwu aktualnych współników spółki cywilnej – powodów w stosunku do pozwanego – byłego współnika tejże spółki o zwrot 1/3 wartości zapłaconych z konta spółki rat leasingowych już po wystąpieniu pozwanego współnika z tej spółki.

Rozumowanie sądu pierwszej instancji, które legło u podstaw zaskarżonego orzeczenia, oparte zostało na przyjęciu, iż powodom przysługuje, zważywszy na realia niniejszej sprawy, roszczenie regresowe względem byłego współnika. Niniejszego Sąd Okręgowy nie podziela.

W pierwszej kolejności należy wskazać , iż pozwany wystąpił ze spółki. Uprawnienie to wynika z art. 869 § 1 k.c. Nie ma sporu co do tego, że pozwany z tego uprawnienia skorzystał. Ustawodawca zdecydował o tym, że spółka cywilna może trwać mimo wystąpienia z niej współnika, o ile tylko przynajmniej dwaj współnicy pozostaną związani umową. Powodowie pozostali w spółce, co sprawia, że objęty wspólnością łączną majątek spółki nie może podlegać podziałowi i rozliczeniu zgodnie z art. 875 k.c.

Podstawę normatywną żądania stanowił art. 376 kc, przy czym solidarność w zakresie odpowiedzialności za przedmiotowy dług powodowie wyprowadzali z wiążącego ich w czasie zawierania umowy leasingu stosunku spółki.

Stosownie do treści art. 864 k.c. za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie.

Ponieważ spółka cywilna nie jest odrębnym podmiotem prawa zdolnym do zaciągania zobowiązań, należy uznać, że w przepisie tym chodzi o wspólne zobowiązania wspólników spółki, zaciągnięte w związku z jej działalnością. Spółka cywilna nie posiada swojego majątku. W istocie przedmioty majątkowe „nabyte” przez spółkę w toku jej działalności, stanowią majątek wspólny wszystkich jej wspólników, przy czym wspólność ta ma charakter łączny (art. 863 k.c.). Odpowiedzialność solidarna wspólników spółki cywilnej przejawia się w tym, że wierzyciel może żądać zaspokojenia swojego roszczenia zarówno z majątku wspólnego wspólników („majątku spółki”), jak i majątków odrębnych poszczególnych wspólników bądź jednego z nich (art. 366 § 1 k.c.). Regres jednego ze wspólników w stosunku do pozostałych powstaje wyłącznie w sytuacji, w której spłacił on zobowiązanie pieniężne wszystkich wspólników powstałe w wyniku działalności spółki ze swojego majątku odrębnego. Spłata natomiast zobowiązania ze wspólnego majątku wspólników („majątku spółki”) nie rodzi regresu do poszczególnych wspólników. Sytuacja taka pomniejsza natomiast aktywa spółki, co może znaleźć odzwierciedlenie w pomniejszeniu zysku lub powiększeniu straty spółki. Powyższe implikuje pogląd, że zaspokojenie wierzyciela z majątku wspólnego spółki prowadzi po prostu do zmniejszenia majątku spółki i nie powstają wówczas roszczenia regresowe do poszczególnych wspólników (podobnie A. Kidyba, Komentarz do art. 864 kc, R. Uliasz, Komentarz do art. 864 kc).

Odpowiedzialność solidarna wspólnika spółki cywilnej (art. 864 k.c.) za zobowiązania powstałe w toku działalności spółki nie ustaje w przypadku jego wystąpienia ze spółki (art. 869 k.c.). Odpowiedzialność ta dotyczy jednak jedynie zobowiązań powstałych przed jego wystąpieniem ze spółki i jest odpowiedzialnością względem wierzycieli „spółki”. Również w tym przypadku pozostałym wspólnikom nie przysługuje żadne roszczenie regresowe w stosunku do ustępującego wspólnika, gdy zobowiązanie „spółki” zostało spełnione z majątku wspólnego wspólników („majątku spółki”).

Rozliczenia ze wspólnikiem występującym ze spółki dokonuje się na podstawie art. 871 § 2 k.c., zgodnie z którym wypłaca się występującemu wspólnikowi w pieniądzu taką część wartości majątku wspólnego pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki. Ze względu na brzmienie art. 867 k.c. (przewidującego obowiązek wspólników uczestniczenia w stratach spółki), w nauce prawa cywilnego podkreśla się, że na skutek rozliczenia, o którym mowa w art. 871 § 2 k.c. może powstać roszczenie wspólników spółki cywilnej do występującego wspólnika o pokrycie jego udziału w stratach (w stosunku przewidzianym w umowie spółki, bądź – w braku takiego postanowienia umownego – w udziale równym), o ile w wyniku rozliczenia okaże się, że na dzień jego dokonania spółka wykazuje stratę (czyli jej zobowiązania przekraczają wartość wspólnego majątku wspólników) - zob. przykładowo S. Grzybowski (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, s. 833. Roszczenie to należy jednak wyraźnie odróżnić od roszczenia regresowego z art. 376 § 1 k.c. w zw. z art. 864 k.c. i podkreślić, iż wystąpienie z nim musi być poprzedzone rozliczeniem z ustępującym wspólnikiem. Sprawa w powyższym przedmiocie z powództwa B. W. (1) (pozwanego w niniejszej sprawie) toczy się w Sądzie Okręgowym w Rzeszowie pod sygn. akt VI GC 67/13.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy podkreślić należy, iż świadczenia, których zwrotu części wartości domagają się powodowie zrealizowane zostały z majątku wspólnego wspólników spółki, a nie majątku osobistego któregośkolwiek z jej wspólników. Powodowie nie przedstawili nawet odmiennych twierdzeń, co do okoliczności faktycznych. Powyższe przesądza w sposób jednoznaczny, iż powodowi nie przysługuje roszczenie regresowe względem pozwanego oparte na art. 376 § 1 k.c. w zw. z art. 864 k.c. W niniejszej sprawie przedmiotowe zobowiązania dot. leasingu, po wystąpieniu z spółki pozwanego zostało uiszczone z konta spółki. O niniejszym świadczą potwierdzenia przelewów znajdujące się w aktach sprawy (k. 21- 25).

Brak jakichkolwiek podstaw by przyjąć, iż zobowiązania te zostały uregulowane z prywatnych kont powodów, z ich osobistych środków, z osobistego majątku wspólników.

Zauważyć również należy – co właściwie pominął w swych rozważaniach sąd niższej instancji - że żądanie pozwu jest nieuzasadnione również i z tej przyczyny, że wedle koncepcji powodów pozwany zostałby obciążony obowiązkiem

partycypowania w kosztach działalności powstałych po dacie wystąpienia ze spółki (powodowie domagają się bowiem zwrotu części świadczeń okresowych, których terminy wymagalności nastąpiły po tej dacie), przy jednoczesnym wyłączeniu możliwości czerpania przez pozwanego korzyści z działalności spółki.

Z powyższych przyczyn brak w niniejszej sprawie podstaw dla żądania przez powodów w stosunku do pozwanego zwrotu uiszczonych z rachunku spółki kwot tytułem rat leasingowych, których wymagalność nastąpiła po dniu wystąpienia pozwanego ze spółki.

Niniejsze przesądzało już więc skuteczność apelacji w zakresie wniosku o zmianę zaskarżonego orzeczenia, co Sąd uczynił na podstawie art. 386 par. 1 kpc. Dlatego też jedynie dla pełności rozpoznania zarzutów apelacji Sąd Okręgowy dokonał ich dalszej analizy.

Niezasadnym w ocenie Sądu Okręgowego okazał się zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. Przede wszystkim z treści apelacji wynikało, iż ich autorom chodziło nie o ustalenia faktyczne, ale w istocie ich ocenę prawną, a przywołany przepis art. 233 par. 1 kpc dotyczy warstwy faktologicznej, a nie procesu subsumpcji. Ponadto Sąd Rejonowy dokonując samych ustaleń faktycznych poczynił je prawidłowo, wskazując dowody na podstawie których je uczynił i w tym kontekście dokonując również prawidłowej analizy treści zeznań świadków. Sąd Rejonowy wyraźnie wskazał, dlaczego nie przyjął, aby pozwany został przez powodów z długu zwolniony, argumentację tą Sąd Okręgowy podziela, tym samym zarzut apelacji w zakresie naruszenia art. 508 kc nie zasługiwał na uwzględnienie. Odnosząc się do dalszych zarzutów to w ocenie Sądu Okręgowego sporządzone przez Sąd Rejonowy uzasadnienie spełniało wymogi z art. 328 kpc wynikały z niego wyraźnie motywy, którymi kierował się Sąd Rejonowy, w zakresie zarówno okoliczności faktycznych, w tym wskazania dowodów na których się oparł, tym samym uznając je za wiarygodne; jak i prawnych, tyle że Sąd Okręgowy stanowiska w zakresie rozważań prawnych już co do samego obowiązku zwrotu przez pozwanego powodom świadczenia na podstawie art. 376 kc nie podzielił z przyczyn przytoczonych powyżej.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty przed sądem pierwszej instancji złożyły się koszty zastępstwa procesowego, wyliczone zgodnie z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.) oraz podatek od czynności złożenia pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych. Koszty przed sądem odwoławczym to opłata od apelacji w kwocie 300 złotych i połowa stawki za zastępstwo procesowe, zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 1 przywołanego wyżej rozporządzenia.

Zarządzenie :

1. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć: pełnomocnikowi powodów
2. kal; tydzień
3. po dołączeniu zwrotnego potwierdzenia odbioru upływie terminu z pkt 2 akta zwrócić Sądowi Rejonowemu w Krośnie.